

Vayechi: Why did Ya'akov not trust Yosef's word? Why did he also request an oath?

By: Rabbi Levi Y. Garelik

Also:

1. Why doesn't Rashi accept the commentaries explanation, that Yakov wanted an oath to preempt what Pharaoh is going to say?
2. What is the difference between an oath and a promise?
3. What does it mean when Hashem takes an oath?
4. Why did Yaakov want to be buried in Israel immediately? What's wrong if he stays "temporarily" with the Yidden in Mitzraim through their golus? Isn't that the right thing to do?
5. Why is it ok for Yosef to stay in Mitzrayim with the Yidden during their Golus?
6. Why did Yosef request that he be taken to Israel **after** the Golus (not like his father)?
7. With whom did the Friediker Rebbe make a "bris" and taken an oath that they will go on mesirus nefesh "until the last drop of blood"?
8. Why do Shluchim go on shlichus as a lifetime commitment?
9. Is it enough to believe in Moshiach or you have to take an oath that you want him?

Based on Likutei Sichos Vol. 25 pages 270-274 and others

* * *

מיוסד על לקוטי שיחות חלק כה ע' 270-274 ועוד

המקורות:

1. פרשת ויחי בתחילתה: כח. ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה. כט. ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי, ועשיתי עמדי חסד ואמת, אל נא

תקברני במצרים. ל. ושכבתי עם אבותי, ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם, ויאמר, אנוכי אעשה כדבריך. לא. ויאמר השבעה לי, וישבע לו, וישתחו ישראל על ראש המיטה.

למה הי' צריך שבועה? ולא מספיק ההבטחה? בפשטות, כי עד כאן מצאנו שמי שלא האמין להשני ביקש ממנו שבועה. לדוגמא: אברהם מאליעזר, יעקב מעשיו על הבכורה.

ולכאוי – עד"ז כאן, לכאוי יעקב לא האמין שיוסף אכן יקיים את דברו.

הרמב"ן, כלי יקר, ספורנו, אור החיים וכו' כולם שואלים אותה השאלה: איך יכולים לומר שיוסף מבטיח לאביו ולא יקיים? ואיך יכולים לומר שיעקב לא האמין ליוסף?

נראה מה הם עונים:

2. **רמב"ן:** השבעה לי וישבע לו – לא הי' יעקב חושד suspect בנו הצדיק האהוב לו שימרה לו על מצוות אביו ועל הדבר אשר הבטיחו ואמר אנוכי אעשה כדבריך, אבל עשה כן לחזק הענין בעיני פרעה, אולי לא יתן לו רשות להפרד ממנו...

3. **ספורנו:** השבעה לי – למען יהי' לך פתחון פה נגדם excuse אם ירצו למחות....

4. **כלי יקר:** ויאמר השבעה לי – לא הי' יוסף חשוד בעיניו שלא יקיים מצוות אביו, אלא השביעו כדי שיהי' לו התנצלות apology לפני פרעה, כמו שפירש"י על פסוק "כאשר השביעך" שאם לא בשביל השבועה לא הייתי מניחך וכו'.

5. **אור החיים:** הוצרך לומר השבעה פעם ב' ולא הספיק במה שענהו לעשות כדבריו... והכוונה, חושש לזולת שיהי' מונע אותו, וכמו שכן הי', שאמר לו פרעה שיתיר שבועתו כאומרם ז"ל, ולזה תיכף נשבע לו.

אבל כל התירוצים האלה לא מספקים את גדולי הפרשנים – רש"י...

הפירוש הפשוט בפסוק הוא שיעקב השביע אותו כי **יוסף** לא הי' מקיים את הציווי, ולא מצד פרעה...

במילא נשאלות כמה שאלות:

א. למה רש"י אינו מפרש?

ב. הוא אכן מפרשו אבל בסוף הפרשה על הפסוק "כאשר השביעך".

מכל זה ראי', שרש"י סובר שזהו משהו השייך ליוסף!

* * *

והביאור, ובהקדם ביאור החילוק בין "שבועה" ל"הבטחה" an oath versus a promise

6. **לקוטי שיחות כאן (סעיף ב):** ווען איינער איז (סתם) מבטיח צו טאן עפעס בעתיד, איז לאו דוקא אז דאס זאל אים נאכאנאנד "ליגן אין קאפ"; בשעת עס וועט קומען **למעשה** - וועט ער דעמאלט טאן כל מה שביכלתו אויף צו דורכפירן זיין צוזאג. בשעת אבער ער נעמט עס אויף זיך מיט א שבועה, איז ער ניט מסיח דעת דערפון, וויסנדיק אז די זאך מוז זיך אפטאן, און אויב ניט איז עס פארבונדן מיט'ן חומר פון עובר זיין אויף א שבועה...

7. ווען איינער נעמט אויף זיך צו טאן עפעס מיט א שבועה, בינדט ער זיך אין אן אופן, אז די זאך **מוז** געטאן ווערן אונטער אלע אומשטענדן circumstances - אפילו אויב עס וועלן זיין כמה מניעות ועיכובים obstacles אויף ניט צו טאן די זאך, וועט ער, מצד השבועה, זיך ניט רעכענען מיט קיין שום חשבונות און מקיים זיין די שבועה אונטער אלע אומשטענדן.

ומצינו את זה גם אצל הקב"ה:

8. **נח ח, כא:** וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם... ולא אוסיף עוד להכות את כל חי אשר עשיתי. רש"י - כפל הדבר לשבועה... [אע"פ שיחטאו וכו'].

9. **וירא כב, טו:** ויקרא מלאך ה' אל אברהם שנית מן השמים. ויאמר בי נשבעתי נאום ה' כי יען אשר עשית את הדבר הזה... כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים... וירש זרעך את שער אויביו...

10. **חיי שרה כד, ז (בדברי אברהם לאליעזר):** ה' אלקי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר דבר לי ואשר נשבע לי לאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך...

דוגמא בבני אדם בנוגע **לחומר** הדבר:

11. **מקץ מג, ח:** ויאמר יהודה אל ישראל אביו, שלחה הנער אתי ונקומה ונלכה, ונחי' ולא נמות, גם אנחנו גם אתה גם טפינו. ט. אנכי אערבנו מידי תבקשנו, אם לא הביאותיו אליך וחטאתי לאבי כל הימים. רש"י – לעוה"ב.

12. **ויגש מד, לב, לג:** כי עבדך ערב את הנער מעם אבי לאמר, אם לא אביאנו אליך וחטאתי לאבי כל הימים. רש"י ואם תאמר למה אני נכנס לתגר יותר משאר אחי? הם כולם מבחוץ ואני נתקשרתי בקשר חזק להיות מנודה בב' עולמות.

[ועוד מעט נראה את כל הענין גם על פי חסידות]

* * *

לסיכום: שבועה היא צו באווארענען caution שלא תהי' שום סיבה שיעכב התוצאה לפועל.

עכשיו יובן למה יעקב הי' צריך שבועה –

ובהקדם: ישנו חילוק עצום בין יעקב ליוסף בנוגע לירידתם און זייער געפינען זיך אין מצרים.

הירידה של יעקב היתה ארעית:

13. **ויגש מו, ב:** ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני. ג. ויאמר אנכי הקל אלקי אביך, אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם. ד. אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו אל עיניך. רש"י – ואנכי אעלך – הבטיחו להיות נקבר בארץ.

משא"כ אצל יוסף הי' הענין שונה לגמרי:

14. **וישב לז, יב:** וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם. יג. ויאמר ישראל אל יוסף הלא אחיך רועים בשכם לכה ואשלחך עליהם, ויאמר אליו הנני. יד. ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן והשיבני דבר, וישלחהו מעמק חברון ויבא שכמה. – רש"י – מעמק חברון, והלה חברון בהר שנאמר "ויעלו בנגב ויבא עד חברון"? ארלא, מעצה עמוקה profound prophetic vision של אותו צדיק הקבור בחברון, לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבתרים "כי גר יהי' זרעך (ארבע מאות שנה)".

עד"ז באופן הקבורה שלהם:

15. **ויחי בתחילתה:** ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי, ועשיתי עמדי חסד ואמת, **אל נא תקברני במצרים**. ל. ושכבתי עם אבותי, **ונשאתני ממצרים** וקברתני בקבורתם, משא"כ יוסף:

16. **ויחי בסופה:** וישבע יוסף את בני ישראל לאמר פקוד פקוד אלקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה. וימת יוסף בן מאה ועשר שנים, ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים.

מהו טאקע החילוק ביניהם?

יעקב אבינו הוא יותר נעלה מכל ענינו של הגלות, כמו שרואים בפסוקים:

א. אפי' אחרי שירד למצרים, הוא ישב בארץ גושן המובדל ממצרים.

ב. כשהוא נסתלק, הוא יצא ממצרים עוד לפני השעבוד.

ג. עוד לפני שנסתלק השביע יוסף ש"ונשאתני ממצרים", שאפי' לרגע לא יהי' במצרים,

ד. ולכן גופו לא יהי' יכול להיות במצרים לרגע – ונשאתני ממצרים

משא"כ יוסף:

א. ירד לבין האומות,

ב. שליט על מצרים

ג. גופו נשאר במצרים "ויישם בארון במצרים".

נשאלת השאלה: למה טאקע הי' זה ככה? למה יעקב בדוקא לא רצה לישאר במצרים? ולמה יוסף דוקא נשאר במצרים? ולמה יעקב צריך **שבועה מיוסף** שיוציאו ממצרים?

* * *

והביאור לכל הסוגיא:

הקב"ה אמר לאברהם "ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה", שזה יהי' כמו בית האסורים, אבל הכוונה בזה היא שאחרי כן יהי' "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול".

והנה הגמרא אומרת כלל:

17. **ברכות ה, ב:** אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.

אסיר צריך מישהו יותר "נעלה" (מבחוץ?) שיוציא אותו; רופא הצריך ניתוח צריך מישהו יותר נעלה ממנו שינתח אותו וכו'; מי שיש לו בעי' הולך למשפיע וכו';

עד"ז – בכדי שעם ישראל יוכל לצאת ממצרים הם צריכים להיות קשור למשהו "יותר נעלה" בכדי שיצאו ממצרים.

ובלשון הלקוטי שיחות:

18. **לקוטי שיחות כאן:** "אין חבוש מתיר את עצמו", און דעריבער, כדי אז אידן, זייענדיק אין מצרים, זאלן קענען עולה זיין פון מצרים און אויך מעלה זיין די עניני מצרים, דארפן זיי האבן א קשר...מיט **העכער** פון מצרים. און דערפאר האט יעקב געדארפט זיין העכער פון מצרים, און נאך מער – ער האט **משביע** געווען **יוסף** "ונשאתני ממצרים", ווייל דערמיט האט ער "פארבונדן" יוסף'ן מיט מדריגת יעקב ווי ער שטייט העכער פון מצרים (ונשאתני ממצרים). און על ידי זה, האט געקענט דערנאך זיין בנוגע צו אלע **בני ישראל** דער "ואנכי אעלך גם עלה" - די עלי' פון גלות מצרים.

Therefore, the oath wasn't because Yakov didn't trust yosef. CHAS VESHOLOM, on the contrary – the oath was an Encouragement, a backing, a reinforcement for Yosef, because as far as Yosef is concerned he is stuck in Mitzrayim and they have to "make the best out of it"....

ולסיכום: כשיבא הזמן שיוסף צריך לקחת את יעקב לאה"ק, יוסף יעשה חשבון **שעבור בני ישראל יותר טוב שיעקב יישאר במצרים, ואפילו הזהר מסכים עמו:**

19. **זהר פרשת ויחי רכב עמוד א:** אמאי לא אתקבר תמן בגין דיגין זכותי על בנוי (למה יעקב לא נקבר שם בכדי שהזכות שלו יגן על בניו) ...? והא כתיב (תהלים קג, יג) כרחם אב על בנים, אן הוא רחמנותא (איפה הרחמנות של יעקב)?!

וזהו הטעם למה יעקב **השביע** את יוסף, הוא הי' צריך לקשר יוסף לעצמו בכדי שעם ישראל יוכל לצאת ממצרים.

* * *

Why an oath?

למה דוקא שבועה? מסביר אדמו"ר הזקן:

20. **לקוטי תורה שמיני עצרת פג סע"ב:** .. צריך להבין ענין שבועה זו מה טבעה, ולמה היה צריך הקב"ה לישבע? ואיך שייך אצלו ית' לשון שבועה? אלא הענין הוא עד"מ כאדם הנשבע לחבירו שהוא כדי שלא ישנה אפילו אם יגרום איזה דבר שיצטרך לשנות שאם היה גלוי וידוע

לפניו שאין שום ענין הגורם השינוי לא היה צריך לשבועתו, כך הוא עד"מ בשבועתו של הקב"ה לאברהם בברית בין הבתרים לזרעך נתתי את הארץ כו' דהיינו אפי' אם יגרום החטא, שלא יעכב מה שע"פ הדעת והחכמה לא יושג שיותן להם את הארץ אעפ"כ מחמת השבועה הוא עושה נגד חכמתו ורצונו כביכול... וזהו עצמו ענין השבועה דהיינו מה שהבטיח נגד חכמתו ורצונו והיינו שלא יהיה כסדר השתלשלות המדרגות וירידה ממדרגה למדרגה ע"פ בחי' רצון וחכמה אלא שיהיה אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו מתפשט ומאיר בגילוי רב למעלה מן הרצון והחכמה. והארה והמשכה זו נמשכה מימי קדם קדמונו של עולם דהיינו מבחי' סובב כל עלמין למעלה מבחי' ממכ"ע שהוא בחי' השתלשלות וירידת המדרגות...

ולכן מובן, שבכדי שעם ישראל יוכל לצאת ממצרים צריך לעשות משהו למעלה מטעם ודעת. מצד השכל (של יוסף) יעקב צריך לישראל במצרים, בכדי שהזכות שלו יעזור להם, אבל מצד למעלה מהשכל, הוא צריך להיות מחוץ למצרים. ע"כ היו צריכים "שבועה" שזהו ענין למעלה מהשכל.

* * *

ולכן מסיים הרבי:

21. **לקוטי שיחות כאן:** דערפון האט מען א הוראה לימינו אלה, אין גלות זה האחרון: ווי גוט עס זאל זיין דער מצב פון אידן אין גלות - ס"י בגשמיות, און ס"י ברוחניות - אז ער האט "טוב ארץ מצרים גו' חלב הארץ"; ער לערנט תורה און איז מקיים מצוות ביז אז ער לעבט אן אמת'ן רוחניות'דיקן לעבן. [ע"ד "ויחי יעקב בארץ מצרים", ווי דער אלטער רבי טייטשט, אז וויבאלד יעקב האט אויפגעשטעלט אין מצרים א "בית תלמוד", איז "אויך אין מצרים איז געווען ויחי געלעבט"]

- דארף ער אבער שטענדיק וויסן און געדענקען, אז אויך אין דעם מעמד ומצב מאנט זיך די דרישה demand בתוקף "ונשאתני ממצרים" ביז צו תוקף דשבועה - דאס איז גלות, ניט דער ריכטיקער ארט פאר א אידן און ער מוז דערפון ארויסגעהויבן ווערן.

און דאס דארף זיין כנ"ל אין אן אופן פון שבועה: נוסף אז עס איז אן עיקר fundamental point מי"ג עיקרים בתורתנו: אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא, און ער ווייס אז די שלימות ותכלית איז די גאולה (ווי תורה הקדושה זאגט און איז מבאר בתושב"כ ובתושבע"פ - ווי דער רמב"ם איז מבאר), נאר דאס איז א זאך וואס דערנעמט אים בפנימיות נפשו, ביז אז ער האלט אין אין האפן און בעטן און מאנען – "ונשאתני ממצרים!" און ווי מען זאגט בכל תפלה ותפלה (בימות החול) – "לישועתך קוינו כל היום", וואס דאס מיינט אז דריי מאל א טאג איז מען מכריז ומודיע, אז מ'איז מקווה לישועתך "כל היום" - א גאנצן טאג און יעדן טאג.

און דורך דער "הכרזה" תמידית - אז מען האפט און מען בעט ביים אויבערשטן אויף דער גאולה שלימה - פירט מען זיך אין גלות לויטן רצון פון אויבערשטן (וועלכער האט געשיקט אידן אין גלות); און דעמאלט פועל'ט ניט גלות קיין ירידה ח"ו ור"ל בא א אידן, און פארקערט: עס ווערט "ונשאתני ממצרים" - פון מצרים גופא ווערט אויפגעטאן "ונשאתני", די עלי' - יתרון האור מן החושך - ... יעדן אידן און אלע אידן.

Some keywords: Binyomin, Burial, Doctor, Eliezer, Esav, flood, Frierdiker Rebbe, Golus, Hashem takes an oath, Israel, Jail, Melbourne, mesirus nefesh, Milan, Mitzraim, Moshiach, Noach, Oath, Pharaoh, Promise, Shlichus, Shluchim, Toldos Chabad Berusia Hasovietis (sefer), Trust, "until the last drop of blood", Yakov, Yehuda, Yosef.